

ROSIA
MONTANA
UN LOC VECHI CU POTENTIAL
NOU

CUPRINS

1. Istorie
2. Proiecte
3. Rezultate reale si potentiale
4. Concluzii teoretice si proprii

1. Istorie

Numele este de luat de la toponimul dacic “alburnus” si de la adjectivul roman “maior” devenind Alburnus Maior si in prezent Rosia Montana.

Roşia Montană este reşedinţa comunei cu acelaşi nume şi are o suprafaţă de 4.200 de hectare. Prima atestare documentară a Roşiei Montane este din 6 februarie 131 p. Chr., această dată apărând pe o tăbliţă cerată găsită într-una dintre galeriile ce datează din perioada romană. Aceasta înseamnă că, încă de la începuturile sale, Roşia Montană este direct legată de aurul ce se găseşte în subsolul său.

Comuna Roşia Montană (situată în nord-vestul ţării, la 128 km de Cluj-Napoca şi 70 de kilometri de Alba Iulia, în judeţul Alba) adăposteşte cel mai mare zăcământ de aur din Europa (estimat la 10,6 milioane uncii de aur), exploatat de secole în mod tradiţional, în subteran. Reţeaua de galerii descoperite depăşeşte importanţa celor similare din Spania, Portugalia, Ţara Galilor. Pe lângă instrumentele de minerit şi galeriile atestate ca fiind de pe vremea Imperiului Roman, s-au păstrat şi celebrele 25 de tăbliţe cerate (descoperite în galeria „Sfântul Iosif” în anul 1788 şi în galeria „Catalina-Monuleşti” în 1855), documente scrise de o importanţă deosebită pentru studierea dreptului roman, dar şi al vieţii economice şi sociale în Dacia romană.

Roşia Montană îşi datorează originile datorită mineritului şi, prin urmare, a devenit dependentă, aproape în exclusivitate, de această activitate, ca sursă de venit. Odată cu declinul mineritului şi reducerea subvenţiilor pentru activităţile miniere din România, începând cu anul 1989, a scăzut şi nivelul de trai al comunităţii din Roşia Montană.

Cel mai simplu mod de a înţelege aspectul pozitiv al lucrurilor este acela de a cunoaşte aspectul negativ. Putine exemple de minerit iresponsabil sunt mai graitoare decât exploatarile miniere de stat, abandonate prin toată ţara.

Mina operează de zeci de ani, fara sa fi elaborat vreodata un raport de evaluare a impactului asupra mediului, fara monitorizare si cu foarte putine re tehnologizari. Locurile de munca si salariile oferite i-au fortat pe multi dintre locuitorii zonei sa traiasca de azi pe maine. Bogatia Rosiei Montane nu se resimte in nivelul de trai al locuitorilor, care nu dispun de apa curenta in case si se incalzesc la sobe cu lemne. Modul in care aurul dispare in mainile altora, de la conducatorii Imperiului Roman si pana la elitele corupte ale Romaniei din era comunista, este ilustrat de un citat celebru: “Muntii nostri aur poarta, noi cersim din poarta-n poarta.”

2. Proiecte

Pentru ca locuitorii si mineritul din Rosia Montana sa poata fi dezvoltat in ultimii 3 ani au aparut foarte multe proiecte de dezvoltare.

Parteneriatul de Mediu Rosia Montana (RMEP) a luat fiinta ca urmare a unei necesitati recunoscute de imbunatatire a conditiilor de mediu din Rosia Montana si zonele inconjuratoare. In acelasi timp, pentru a ajuta oamenii din aceasta zona sa inteleaga mai bine beneficiile unui mediu curat si sanatos, cit si modul in care acest lucru se poate realiza. RMEP a luat fiinta in mai 2005. RMEP nu este o persoana juridica sau o asociere formala, ci un forum de comunicare si actiune comuna. Principalul scop al RMEP este de a identifica problemele de mediu din Rosia Montana si zonele invecinate pentru a gasi masurile ce se impun a fi luate si de a rezolva pe cit posibil aceste probleme.

Gabriel Resources abordeaza practici de responsabilitate sociala asumandu-si, astfel, din proprie initiativa, responsabilitatea de reabilitare ecologica a zonei. Proiectul include reimpaduriri, epurarea apei, revegetarea haldelor, [inclusiv consolidarea unui iaz de decantare al vechii mine. Din prima zi de functionare a minei, un procent din profitul obtinut in urma aurului extras va fi pus deoparte pentru reabilitarea tuturor zonelor afectate in trecut de minerit sau de proiectul Gabriel Resources din Rosia Montana. Nici o organizatie guvernamentala sau neguvernamentala nu a facut o asemenea promisiune. In lipsa reabilitarii ecologice propuse de Gabriel Resources, terenurile, apele si amplasamentele miniere abandonate din regiunea Rosia Montana ar ramane asa cum sunt, o sursa constanta de poluare si de pericol. Din punct de vedere economic, exista, fara doar si poate, beneficii imediate ale deschiderii unei mine moderne la Rosia Montana. Mina ar crea sute de locuri de munca sigure, de inalta calificare si bine platite – toate acestea intr-o zona in care rata somajului, astazi, depaseste 50%. Cand operatiunile RosiaMin vor lua sfarsit, la finele lui 2006 – asa cum prevede conventiei de aderare a Romaniei la Uniunea Europeana – rata somajului va creste la 90%. Nu e de mirare ca, in aceste conditii, Guvernul Romaniei a desemnat Rosia Montana ca fiind “o regiune defavorizata. Doar investitia initiala a Gabriel Resources – aproape o jumătate de miliard de dolari – va produce o schimbare economica dramatica. Chiar si in afara Rosiei Montane, in activitatile conexe, se vor crea mii de alte locuri de munca – aproximativ cate 10 pentru fiecare loc de munca in mina.

Guvernul Romaniei va avea un profit de aproximativ 500 de milioane de dolari pe durata proiectului, insa beneficiile economice ale Proiectului Rosia Montana se vor ridica la aproximativ 1,6 miliarde de dolari.

O companie miniera responsabila stie ca proiectul ei, indiferent de amploare, este doar o parte din viata unei comunitati. Astfel de companii sunt conduse cu respect fata de istoria si cultura locului si lasa in urma o comunitate mai puternica si mai independenta decat cea gasita la venire. Pentru astfel de companii, este foarte important felul in care isi va aminti comunitatea de ele dupa ce si-au incheiat activitatea si au plecat.

Militantii pentru protectia mediului, si nu numai, au cuvinte aspre la adresa proiectului, acuzand lucruri care nu se afla nici in planul de afaceri al Gabriel Resources, nici in caracterul companiei. Criticile lor prezinta o imagine deformata. Pentru ca Gabriel a abordat acest proiect avand in vedere interesul tuturor. Compania este hotarata sa transforme acest proiect minier intr-un model de profesionalism si sa imparta beneficiile cu o comuna si o regiune care au fost exploatate, saracite si neglijate prea mult timp. Presedintele Gabriel Resources, Alan Hill, a declarat de mai multe ori: “ Am construit tot felul de mine de-a lungul carierei mele, dar exista un tip de mina pe care n-am construit-o si nici nu o voi construi vreodata, si anume o mina care sa nu aduca beneficii comunitatii locale.”

O alta obligatie a companiilor miniere este aceea de a nu mai folosi practici distructive, asa cum s-a intamplat in trecut. Este adevarat ca o parte din locuitorii Rosiei Montane asociaza mineritul cu daune ecologice ireparabile si cu prezenta constanta a riscului, iar punctul lor de vedere este

**UNIVERSITATEA “SPIRU HARET” FACULTATEA DE MANAGEMENT
SPECIALIZAREA MANAGEMENT, ANUL II INVATAMANT DE ZI GRUPA
206**

intru totul justificat: nu poti aprecia cele mai bune practici industriale atunci cand le cunosti doar pe cele mai rele.

Peste tot in lume, industria resurselor a cunoscut o enorma schimbare in bine. Au fost emise legi care obliga reabilitarea ecologica a acestor zone. Evaluările de impact asupra mediului propuse de companii nu mai sunt doar promisiuni pe hartie, ci documente cu putere juridica. Tehnologiile de extractie si stocare se afla cu mult inaintea celor care au fost si sunt folosite la Rosia Montana si oriunde in Romania.

Daca i se vor acorda autorizatiile si permisele necesare, Gabriel Resources va utiliza cele mai bune practici din domeniu pentru a implementa si opera proiectul Rosia Montana. Noua mina va lucra la standarde de siguranta mai inalte decat cele cerute de Codul International de Management al Cianurilor, formulat de Organizatia Natiunilor Unite (ONU). Proiectul va respecta cele mai stricte standarde de protectie a mediului in exploatarile aurifere, si nu doar cele impuse de Romania, ci si de catre orice alta tara a Uniunii Europene.

3.Rezultate reale si potentiale

Din pacate pana in acest moment nu s-a raportat nici un fel de rezultat real al dezvoltarii deoarece cel mai amplu proiect deschis in acest moment este in desfasurare. Corporatia care a semnat pentru astfel de rezultate a mentionat de acestea doar la sfarsitul acestui an. Deci, in momentul de fata avem doar rezultate potentiale.

Pentru locuitorii care vor fi stramutati si relocati, se vor construi case noi si moderne si se ofera pachete compensatorii generoase. Pentru a pune bazele unei economii locale puternice si diversificate, compania va infiinta o micro-banca de investitii pentru intreprinderile non-miniere. Pentru a-si demonstra bunele intentii, Gabriel Resources s-a angajat sa construiasca o scoala noua, o clinica noua, si un centru comunitar. Cu mult inainte de inceperea exploatarei, initiativele de imbunatatire a infrastructurii locale se deruleaza deja, compania instaland recent un sistem de alimentare cu apa in comuna invecinata, Bucium.

Pentru a raspunde ingrijorarilor legate de distrugerea patrimoniului cultural, Gabriel a inceput in anul 2000 un program de arheologie de salvare pentru care a cheltuit, pana acum, 8 milioane de dolari – Programul de National Cercetare a Patrimoniului de la Rosia Montana. In contrast cu operatiunile miniere ce caracterizau epoca comunista, cand productia de aur era o prioritate in fata vestigiilor istorice, acest program aflat in derulare a salvat deja zeci de artefacte, printre care se afla si un sistem hidraulic de evacuare a apelor de mina, ce dateaza din sec. II. O echipa independenta de arheologie de salvare isi va continua munca si pe perioada operationala a proiectului, iar descoperirile vor fi plasate intr-un muzeu, finantat, de asemenea, de Gabriel Resources.

In afara rapoartelor potentiale realizate de corporatie, apar si altele care contrazic unele realizari favorabile pentru societate si tara. Acestea sunt declarate de academicianul Ionel Haiduc.

Pentru populatia din zona: Proiectul creaza un numar de locuri de munca intr-o zona deficitara: 200-550 (unele cu caracter sezonier) in faza de preconstructie (1996-2003), 2000 in faza de constructie (2003-2005) si 500 in faza operationala (2005-2022). Acest beneficiu este relativ, fiindca locurile de munca sunt totusi in numar mic, au caracter temporar, iar lucrarea va atrage si o populatie venita din alte zone, fie in cautarea unui loc de munca, fie ca urmare a nevoii de personal calificat si specializat care nu este disponibil in zona. Alte avantaje preconizate de proiect prevad posibilitati de calificare profesionala a populatiei din zona si venituri din impozitele locale platite de populatie.

Statul Roman beneficiaza de redevente de exploatare in valoare de 2% din profit (estimate de unele surse la ca. 4,4 milioane USD anual), o suma neinsemnata in comparatie cu profitul firmei. Veniturile obtinute de Statul Roman, afectate de scutirea de un impozit si taxe vamale a firmei, insemna un profit derizoriu pentru stat. Singurele impozite incasate de stat sunt cele pe salariile lucratorilor.

In concluzie, daca beneficiile pentru firma RMGC sunt neidoielnice, rezulta ca beneficiile in favoarea Statului Roman si ale comunitatii din zona sunt minime, nesigure si discutabile.

Tot cu ajutorul domnului Haiduc reusim sa realizam ca odata cu dezvoltarea zonei putem avea si riscuri ale proiectului.

Proiectul afecteaza 38% din suprafata comunei Rosia Montana si aproximativ 1800 de persoane, care trebuiesc stramutate, precum si demolarea a 740 case si cateva biserici cu cimitirele lor. Operatiunea a starnit o puternica reactie negativa si nemulțumirea a numerosi localnici, chiar daca un numar insemnat au acceptat ofertele atragatoare de compensare financiara din partea firmei.

Documentul "Compatibilitatea proiectului minier Rosia Montana din Romania cu principiile si normele Uniunii Europene si legislatia Comunitatii Europene" mentioneaza ca situatia in care partenerul canadian (Gabriel Resources Ltd.) detine 80 % iar partenerul roman doar 20 % din actiunile Companiei Rosia Montana Gold Corporation contrazice criteriul de "interes public in beneficiul economic al tarii" (care ar justifica unele masuri de stramutare) si este neobisnuita in practica internationala a valorificarii bogatiilor subsolului, precizand ca in industria petrolifera, de

**UNIVERSITATEA "SPIRU HARET" FACULTATEA DE MANAGEMENT
SPECIALIZAREA MANAGEMENT, ANUL II INVATAMANT DE ZI GRUPE
206**

exemplu, raportul de concesiune este de 85 : 15 % in favoarea tarii gazda. In felul acesta se incalca si criteriul prevazut in Art. 8, alineat 2 al Conventiei Europene a Drepturilor Omului. Proiectul incalca de asemenea Conventia de la Berlin (10 Octombrie 2001) care prevede interzicerea cianurii in exploatarile miniere pe teritoriul Uniunii Europene.

Tehnologia folosita se bazeaza pe extragerea aurului prin tratarea minereului macinat cu solutie de cianura de sodiu. Folosirea unei tehnologii bazate pe extractia aurului din minereu cu cianura pericliteaza in mod serios mediul ambiant si experienta dezastrului de la Baia Mare este relevanta. Accidente similare (ca. 30 numai dupa 1990 !) au avut loc si in alte tari unde se aplica procedeul.

Zona vizata in proiect contine vestigii arheologice de mare interes stiintific, de valoare inestimabila, cu caracter de unicat in Europa si poate in lume, asa cum au relevat studiile partiale intreprinse de cercetatorii arheologi din Romania si Franta, ca urmare a obligatiilor legale, finantate chiar de firma RMGC pentru obtinerea "descarcarii arheologice". Este necesara extinderea acestor cercetari de la suprafata restransa cercetata (doar 4 hectare!) la toata suprafata vizata (cel putin 100 hectare), ceea ce necesita mai mult timp. Exploatarea zacamantului de aur ar duce la distrugerea iremediabila a sitului arheologic, ceea ce ar fi o pierdere de nerecuperat si ar anula posibilitatea constituirii in viitor a unei zone de turism cultural, o solutie economica durabila pe termen lung.

4. Concluzii teoretice si proprii

"Cantarind beneficiile potentiale si riscurile implicate in proiectul de exploatare miniera de la Rosia Montana rezulta ca in forma actuala proiectul nu poate fi catalogat drept lucrare de "interes public in beneficiul economic al tarii" iar beneficiile de interes privat nu justifica riscurile si duc la concluzia ca initiativa trebuie abandonata inainte de a produce consecinte dezastruoase iremediabile." Ionel Haiduc.

Din punctul de vedere al unei persoane care observa reactiile partilor implicate in acest proiect exista mai multe concluzii:

1. Corporatia poate realiza doar o parte din proiectul sau, adica extractia unei anumite cantitati de minereu. Pentru a putea tine cont si de reglementarile UE, 15% din minereul extras ar intra in posesia corporatiei iar restul in posesia statului. In acelasi timp, ca protectia mediului social si natural sa poata fi realizat statul sa cedeze din proprie initiativa sau sa "doneze" inca 40% din venitul minier din Rosia Montana corporatiei.

In acest mod nici cerintele UE nu vor fi incalcate si zona va putea fi dezvoltata.

2. Avand in vedere modul de extractie a minereului, UE are prioritate. Cred ca fiecare persoana din comunitatea romana sau internationala nu ar aproba folosirea unui astfel de modalitati deoarece ar aduce mai multe pagube decat realizari.

3. Din punct de vedere arheologic, corporatia nu ar trebui sa existe in acel loc. Sunt foarte multe asociatii si chiar corporatii care ar fi interesate de o dezvoltare turistica pe baza descoperirilor arheologice din zona. Astfel zona miniera s-ar inchide si va proteja atat mediul cat si dezvoltarea propice a zonei. Este adevarat ca se va pierde o importanta resursa dar este mai importanta protectia mediului decat folosul minier deoarece turismul poate aduce un venit de cel putin 2 ori mai mare.

Din cele 3 concluzii prezentate mai sus putem realiza ca o zona poate aduce beneficii si protejand mediul inconjurator.